

Kvalitetsstandard for social stofmisbrugsbehandling

2019-2020

Gladsaxe Kommune

Indhold

Resumé	4
1. Indledning	5
1.1 Formål, indsatser og værdigrundlag for Gladsaxe Kommunes behandling af stofmisbrug	5
1.2 Lovgrundlag	6
2. Sagsbehandling og visitation	8
2.1 Visitationssamtale	8
2.2 Behandlingsgaranti og behandlingsplan	9
2.3 Tilbud om handleplan (serviceloven §141)	9
2.4 Visitationsudvalg og afgørelsesbrev	10
2.5 Frit valg	10
2.6 Udskrivning	10
3. Hvilke tilbud omfatter behandlingen?.....	11
3.1 Behandlingssystemets målgruppe og organisation.....	11
3.1.1 Personalets faglige kvalifikationer og kompetenceudvikling	11
3.2 Indhold og omfang af den sociale behandling for stofmisbrug.....	11
3.2.1 Substitutionsbehandling.....	12
3.2.2 Kvalitetskrav til ekstern dag- og døgnbehandlingstilbud	13
3.3 Behandlingsystemets tilbud til særlige grupper	14
3.3.1 Behandling til borgere med stofmisbrug og samtidigt alkoholmisbrug	14
3.3.2 Behandling til gravide borgere med stofmisbrug og borgere med stofmisbrug med børn	14
3.3.3 Behandling af unge borgere under 18 år.....	14
3.3.4 Rådgivning til forældre m.fl. til borgere med stofmisbrug under 18 år	14
3.3.5 Rådgivning til pårørende	15
3.3.6 Behandling af borgere med både stofmisbrug og psykiske lidelser	15
3.3.7 Behandling til udviklingshæmmede stofmisbrugere.....	15
3.3.8 Særlige forhold	15
3.4 Monitorering af indsatsen	16
4. Klageadgang.....	17
4.1 Klageadgang i forbindelse med visitationen	17
4.1.1 Ankestyrelsen	17
4.2 Klageadgang vedrørende den medicinske behandling.....	17
4.3 Klageadgang vedrørende utilfredshed over personalet.....	18

4.5 Klageadgang vedrørende beregning af egenbetaling.....	18
4.6 Borgerrådgiveren.....	18
5. Indsatsbeskrivelser for tilbud i den sociale stofmisbrugsbehandling	19
5.1 Regler for betaling af kost og logi ved midlertidigt ophold i boformer efter SEL § 107.....	23
6. Referencer	25

Resumé

Denne kvalitetsstandard beskriver det serviceniveau, man som borger kan forvente, hvis man modtager social behandling for stofmisbrug i Gladsaxe Kommune. Kvalitetsstandarden for stofmisbrugsbehandling er udarbejdet i henhold til § 139 i lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 430 af den 30.april 2014.

Læsevejledning

Afsnit 1 er et indledende afsnit, som omhandler Social- og Handicapafdelingens politiske visioner og målsætninger for den indsats, der ydes i Gladsaxe Kommunes tilbud for stofmisbrug. Afsnittet indeholder yderligere Gladsaxe Kommunes værdigrundlag for social behandling af stofmisbrug – og en beskrivelse af lovgrundlaget for social behandling af stofmisbrug.

Afsnit 2 omhandler sagsbehandlingen i forbindelse med visitation til social behandling for stofmisbrug. Derudover beskrives udarbejdelse af behandlingsplan, den sociale handleplan og borgerens ret til frit valg af behandlingstilbud.

Afsnit 3 omhandler den sociale behandling og klageadgang. Serviceydelser er det indhold og omfang af behandling og støtte, man som borger kan blive visiteret til i Gladsaxe Kommune. Afsnittet beskriver yderligere den sociale behandling af stofmisbrug for en række målgrupper, der kræver særlige hensyn.

Afsnit 4 beskriver de forskellige klagemuligheder, man som borger har, hvis man er utilfreds med visitation, personale eller behandling.

Afsnit 5 indeholder en beskrivelse af de forskellige behandlingstilbud i Gladsaxe Kommune

Afsnit 6 henviser til relevant lovgivning

1. Indledning

Rusmiddelområdet er i Gladsaxe Kommune organiseret i Social- og Sundhedsforvaltningen, Social- og Handicapafdelingen, tæt knyttet til Den Boligsociale Enhed, Ungeindsatsen, beskæftigelsesindsatsen, socialpsykiatrien og Familieafdelingen.

Denne kvalitetsstandard for den sociale behandling af stofmisbrug i Gladsaxe Kommune henvender sig til borgere, pårørende og sagsbehandlere. Den beskriver den hjælp borgere kan forvente at modtage i kommunens behandlingstilbud om social misbrugsbehandling i henhold til Servicelovens § 101, eventuelt parallelt med en sundhedsfaglig indsats i henhold til Sundhedslovens §142, der omhandler medicinsk stofmisbrugsbehandling.

Formålet med kvalitetsstandarden er:

- At give borgerne en oversigt over kommunens tilbud om social stofbehandling
- At beskrive indsatsernes serviceniveau, herunder de politiske målsætninger og prioriteringer, som behandlingen tager afsæt i
- At være et arbejdsredskab for ledere og medarbejdere i kommunen i relation til at sikre en ensartet visitation til behandling og udførelsen af indsatserne på rusmiddelområdet

Stofmisbrug betyder i denne sammenhæng at være fysisk og/eller psykisk afhængig af ét eller flere illegale rusmidler i en sådan grad, at det medfører skader eller problemer for vedkommende selv og/eller pårørende, eller samfundet.

Borgere der alene har et alkoholmisbrug og søger behandling er således ikke omfattet af denne kvalitetsstandard. Gladsaxe Kommune har valgt at udfærdige en selvstændig kvalitetsstandard for borgere, som søger behandling for alkoholmisbrug, se Kvalitetsstanden for alkoholbehandling.

1.1 Formål, indsatser og værdigrundlag for Gladsaxe Kommunes behandling af stofmisbrug

Den politiske ramme for den sociale stofmisbrugsbehandling i Gladsaxe Kommune udgøres af:

- Politisk behandling af sag om etablering af Rusmiddelcentret 2009
- Gladsaxe Kommunes Sundhedspolitik 2015-2018
- Socialstyrelsens nationale retningslinjer for den sociale stofmisbrugsbehandling 2016
- Vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler 2018
- Vejledning til læger, der behandler opioidafhængige patienter med substitutionsmedicin 2017

Det overordnede mål med behandlingsindsatsen er at mindske de rusmiddelrelaterede skader for borgeren, familien og det omgivende samfund. Det sker ved at hjælpe borgeren med at ophøre med sit misbrug. Hvor dette mål ikke er realistisk, hjælpes borgeren med at reducere sit forbrug og/eller de skader, der følger af misbruget. Rusmiddelcentret arbejder familieorienteret, og hvor det er muligt inddrages pårørende. Rusmiddelcentret tilbyder løbende pårørendekurser.

Målet med behandlingen er derudover:

- At borgeren opnår indsigt i sit brug af rusmidler og udvikler handlemuligheder til at reducere og/eller blive stoffri
- At borgeren kan forebygge negative konsekvenser af både fysisk, psykisk og social karakter ved brug af stoffer

- At borgeren kan fastholde et liv med færre stoffer eller stoffrihed
- At borgeren forbliver i, eller kommer i gang med, uddannelse eller arbejde
- At borgeren, gennem en tværfaglig og helhedsorienteret indsats, opnår stabile forhold boligmæssigt og økonomisk og indgår i samfundet mere bredt
- At borgeren kan arbejde på at etablere netværk uden aktivt brug af rusmidler
- At borgeren opnår indsigt i sin eventuelle psykiske sårbarhed, og får mulighed for specialiseret behandling rettet mod psykisk lidelse
- At borgeren opnår bedre generel sundhed, og modtager relevant behandlingstilbud, hvis nødvendigt
- At pårørende opnår indsigt om og handlemuligheder i forhold til misbrugsmønstre og relationer

Behandlingsindsatsen bygger på respekt for individet og på den nyeste evidensbaserede viden om indsatser og effekt samt nationale sociale og kliniske retningslinjer og vejledninger. I behandlingen gælder følgende grundlæggende principper:

- Behandlingen skal være frivillig¹
- Behandlingen skal være gratis for borgeren
- Behandlingen skal være let tilgængelig
- Behandlingen tilbyder et varieret behandlingstilbud ud fra evidensbaserede metoder knyttet an til borgerens individuelle ønsker og behov
- Behandlingen skal kunne suppleres med medicinsk behandling, jf. Lægelig vejledning for substitutionsbehandling, jf. Vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler 2018

I Gladsaxe Kommunes behandlingstilbud sikres borgeren indflydelse på egen behandling og tilrettelæggelse af behandlingen. Borgerindflydelse sikres blandt andet gennem deltagelse i udarbejdelse af mål og plan for behandlingen.

Rusmiddelbehandling i Gladsaxe hviler på en forventning om, at borgeren indgår aktivt i forløbet. Tilbud og indsatser tilrettelægges i en professionel dialog med borgeren og tager udgangspunkt i borgerens opfattelse af problemomfang, ønsker og målsætning for forløbet.

1.2 Lovgrundlag

Gladsaxe Kommune tilbyder social behandling for stofmisbrug i overensstemmelse med Servicelovens § 101. Tilbuddet skal iværksættes senest 14 dage efter borgerens anmodning om at komme i behandling.

Denne kvalitetsstandard beskriver borgerens ret til at modtage, og kommunens pligt til at tilbyde, social behandling inden for fristen på de 14 dage. Samtidig har borgeren ret til at vælge mellem offentlige og private godkendte behandlingstilbud, som kan sidestilles med det tilbud som kommunen har visiteret til.

Den medicinske behandling sker med hjemmel i Sundhedslovens § 142, og er ikke omfattet af denne kvalitetsstandard. Gladsaxe Kommune skal ifølge lovgivningen tilbyde gratis medicinsk behandling for stofmisbrug.

Den medicinske behandling med substitutionsmedicin er en del af kommunens samlede behandlings- og rehabiliterende tilbud for borgere med stofmisbrug. Det er behandlingsansvarlige overlæges og ledelsens ansvar at tilrettelægge den samlede behandlingsindsats. Den behandlingsansvarlige overlæge og ledelsen sikrer således den fornødne sammenhæng mellem en eventuel lægelig behandling, den psykosociale

¹ Undtaget er unge under 18 år, hvor myndighedsindehaveren kan bestemme.

indsats og indsatsen mod de sociale problemer, som borgeren i øvrigt måtte have behov for. Det er således kommunes ansvar at sikre en koordineret sundhedsfaglig og socialfaglig behandlingsindsats.

2. Sagsbehandling og visitation

Social behandling for rusmiddelproblematikker er relevant for borgere, der har et skadeligt forbrug af rusmidler.

Borgere, under 18 år, der bruger rusmidler

Hvis du er ung under 18 år, og har tanker eller bekymringer om dit brug af rusmidler, kan du henvende dig hos os. Du kan vælge at henvende dig anonymt:

Gladsaxe Rusmiddelcenter

Østmarken 4B

2860 Søborg

T: 39 57 39 00

E: rusmidler@gladsaxe.dk

Borgere (uanset alder) der bruger rusmidler

Hvis du er over 18 år, og har et brug/misbrug af hash, kokain, amfetamin m.fl., eller hvis du har et misbrug af heroin (opiater), kan du henvende dig hos:

Gladsaxe Rusmiddelcenter

Østmarken 4B

2860 Søborg

T: 39 57 39 00

E: rusmidler@gladsaxe.dk

Gladsaxe Rusmiddelcenter tilbyder også anonym rådgivning og behandling af borgere med en rusmiddelproblematik. For målgruppebeskrivelse, se afsnit 5. Denne opgave varetages af:

Gladsaxe Rusmiddelcenter

Østmarken 4B

2860 Søborg

T: 39 57 39 00

E: rusmidler@gladsaxe.dk

Gladsaxe Kommune har et samarbejde med Ballerup Kommune omkring anonym stofbehandling. Det betyder, at du som borger frit kan vælge om du vil modtage din behandling i Gladsaxe eller Ballerup Kommune, se afsnit 5.

2.1 Visitationssamtale

Når du henvender dig i Gladsaxe Rusmiddelcenter, får du en tid til en visitationssamtale. Hvis du ønsker at benytte dig af muligheden for en lægesamtale får du også en tid hos lægen. Begge tider ligger indenfor 14 dage fra henvendelsen, men tiderne ligger ikke nødvendigvis den samme dag.

Behandling tilbydes, hvis du efter screening og udredning, vurderes at have et skadeligt brug eller afhængighedssyndrom af stof efter kriterier fastsat af World Health Organisation (WHO).

Ved visitationssamtalen foretages en udredning ved hjælp af Addiction Severity Index (ASI). ASI-udredningen hjælper med at kortlægge misbrugets karakter og omfang – og øvrige sociale og helbredsmæssige faktorer, der kan få betydning for behandlingsindsatsen. På baggrund af ASI beskrives din samlede sociale- og sundhedsfaglige situation (social anamnese) og der udarbejdes et forslag til en

behandlingsplan, der gennemgås sammen med dig. Visitationssamtalen deles oftest i to samtaler, da erfaringen er, at det kan være hensigtsmæssigt at skabe rum for en grundig og fyldestgørende udredning samt grundig udarbejdelse af behandlingsplan.

Den ambulante behandling kan påbegyndes umiddelbart efter visitationssamtalen, hvis behandlingen foregår i Gladsaxe Rusmiddelcenter.

2.2 Behandlingsgaranti og behandlingsplan

Gladsaxe Rusmiddelcenter skal tilbyde dig behandling inden for 14 dage efter din henvendelse med ønske om behandling. Din gennemgående case manager udarbejder en behandlingsplan i samarbejde med dig. Grundlaget for en behandlingsplan baseres på en helhedsvurdering af din;

- Fysiske og psykiske tilstand
- Misbrugets karakter
- Sociale situation
- Motivation for at engagere sig i behandling med det formål at ændre adfærd i forhold til brugen af stof
- Medvirken til aktivt at løse egne problemer

Positiv effekt eller gennemførelse af behandling er betinget af, at du overholder behandlingsaftaler og følger de faglige anvisninger, eksempelvis:

- Fremmøde til individuelle samtaler eller gruppeforløb
- Lægefaglige anvisninger
- Rådgivnings- og terapeutiske samtaler

Behandlingsplanen indeholder en faglig begrundelse for det behandlingstilbud du er blevet visiteret til. Planen vil desuden beskrive, hvad den konkrete behandling består af og hvor den vil foregå. Der er ikke en tidsbegrænsning i behandlingsplanen. I samarbejde med din case manager sættes der mål for behandling som indskrives i din behandlingsplan. Behandlingsplanen følger dig under hele behandlingsforløbet og justeres løbende, og minimum hvert halve år evalueres behandlingsplanen med henblik på sikring af fortsat relevante behandlingsindsatser. Din case manager har ansvaret for at der løbende følges op og justeres på din plan.

2.3 Tilbud om handleplan (serviceloven §141)

Din case manager i Rusmiddelbehandlingen udarbejder behandlingsplanen i samarbejde med dig. Udover din behandlingsplan i Rusmiddelcentret får du tilbudt en koordineret handleplan jf. Servicelovens § 141. Den koordinerede handleplan er et redskab, der sætter en ramme for den samlede indsats, som du tilbydes i kommunen. Planen har som målsætning at sikre en koordineret og helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i dine egne ønsker og behov.

I Gladsaxe Kommune udarbejdes den koordinerede handleplan typisk af en koordinerende sagsbehandler fra Jobcentret. Hvis du er i ordinært arbejde hjælper vi dig med at finde ud af hvem, der er handleplansansvarlig i din sag.

Handleplanen giver dig mulighed for at fremlægge, hvilke områder du ønsker hjælp og støtte til. Handleplanen kan for eksempel støtte dig i at forandre og styrke din relationer og kompetencer på følgende områder:

- Misbrug af rusmidler

- Behandlingstiltag
- Familie og børn
- Socialt netværk (inklusive fritid)
- Beskæftigelse og/eller uddannelse
- Økonomi
- Kriminalitet
- Fysisk helbred
- Psykisk helbred
- Bolig

Den koordinerende sagsbehandler i kommunen vil ved udarbejdelse af handleplanen sørge for, at der skabes en hensigtsmæssig kobling til indsatserne i din behandlingsplan. Handleplanen vil fungere som en koordinerende handleplan – og er dermed overordnet alle andre handleplaner, som du måtte have i kommunen.

2.4 Visitationsudvalg og afgørelsesbrev

Gladsaxe Rusmiddelcenter har et tværfagligt sammensat visitationsudvalg, som træffer afgørelse i alle sager om rusmiddelbehandling. Dette omfatter både tilbud om ambulant behandling, dagbehandling og døgnbehandling. Du modtager en skriftlig afgørelse med klagevejledning når din sag har været behandlet af visitationsudvalget. Du har mulighed for at mødes med visitationsudvalget i forbindelse med, at din sag skal behandles. Din case manager kan vejlede dig herom.

2.5 Frit valg

Du har mulighed for at vælge et andet behandlingstilbud, end det du tilbydes af kommunen. Det frie valg af behandlingstilbud er dog begrænset til andre tilbud af samme karakter, som det du har fået tilbudt. Vælger du, at gøre brug af det frie valg, kan der være ventetid, nogle gange i mere end 14 dage. Retten til at vælge kan begrænses, hvis hensynet til din samlede situation taler for det.

Vælger du et andet tilbud end det, du tilbydes af kommunen, skal dette andet tilbud være i stand til at følge de faglige retningslinjer og mål, der er beskrevet i din behandlingsplan. Tilbydes du et ambulant behandlingstilbud af kommunen, har du ikke mulighed for frit at vælge et døgntilbud, da der er tale om forskellige grader af intensitet i de to typer af tilbud. Der kan kun vælges mellem behandlingstilbud, der er godkendt på Tilbudsportalen (www.tilbudsportalen.dk).

2.6 Udskrivning

Ved indskrivning i behandlingen kan du give samtykke til, at Rusmiddelcentret må kontakte dig for at følge op på forløbet. Det vil ske senest 1 måned efter behandlingstilbuddet afsluttes – og igen efter 6 måneder. Dette tilbud om opfølgning efter endt behandling er et frivilligt tilbud til dig som borger. Tilbuddet forudsætter, at dit forløb afsluttes planmæssigt. Denne type opfølgninger har vist en tendens til højere grad af fastholdelse af opnåede behandlingsmål.

3. Hvilke tilbud omfatter behandlingen?

Det faglige indhold i Gladsaxe Rusmiddelcenters tilbud for social behandling for stofmisbrug reguleres efter Servicelovens §§ 101 og 101a, som handler om henholdsvis stofmisbrugsbehandling og anonym stofmisbrugsbehandling. De sociale indsatser retter sig som udgangspunkt mod den nedsatte fysiske og psykiske funktionsevne og de sociale problemer, som følger af misbruget. For beskrivelse af de konkrete tilbud se afsnit 5.

3.1 Behandlingssystemets målgruppe og organisation

Gladsaxe Kommunes tilbud om rusmiddelbehandling er udviklet med henblik på at opfylde behandlingsbehovene hos en bred målgruppe af borgere, der blandt andet kan variere i forhold til alder, misbrugsart og-mønstre, fysisk og psykisk sundhedssituation, social og familiemæssig situation mv. Rusmiddelcentret blev grundlagt med en vision om, at Gladsaxe Kommune tror på et forandringspotentiale hos alle, og med et fokus på en rehabiliterende indsats.

Læs mere om Gladsaxe Rusmiddelcenters behandlingstilbud på www.gladsaxe.dk/rusmiddelcentret.

3.1.1 Personalets faglige kvalifikationer og kompetenceudvikling

Rusmiddelbehandlingen ved Gladsaxe Rusmiddelcenter varetages af en tværfaglig sammensat personalegruppe. Rusmiddelcentret råder over socialrådgivere, sygeplejersker, social- og sundhedsassistenter, pædagoger, læger, psykologer, psykiater, administrativt personale mv.

Der arbejdes ud fra forskellige evidensbaserede behandlingsmetoder og best practise således, at vi tilbyder kvalificeret og relevant behandling til borgerne.

Personalet har, udover deres grunduddannelse, efteruddannelser i blandt andet:

- Dobbeltfokuseret rusmiddelbehandling (samtidig misbrug og psykisk sårbarhed)
- Systemisk løsningsfokuseret metode
- Familieorienteret alkoholbehandling
- Motiverende samtale (MI)
- Psykoterapi
- Kognitiv metode
- Narrativ metode

Personalegruppen modtager løbende faglig supervision både internt og fra ekstern supervisor, og deltager yderligere løbende i relevant efter- og videreuddannelse.

Der henvises i øvrigt til www.tilbudsportalen.dk for en mere detaljeret beskrivelse af Rusmiddelcentrets sammensætning af faglige kompetencer og udvikling.

3.2 Indhold og omfang af den sociale behandling for stofmisbrug

Gladsaxe Rusmiddelcenter kategoriserer omfanget af den sociale stofmisbrugsbehandling i fire behandlingstyper, jf. Socialstyrelsens Nationale Retningslinjer – for den sociale stofmisbrugsbehandling, 2016.

Intensitet af behandlingen	
Ad hoc	Tilbud om kontakt/samtaler op til to gange om måneden
Ambulant behandling	Ydelse mindst to gange om måneden og højst otte gange om måneden
Dagbehandling	Ydelse mere end otte gange om måneden i ambulant regi
Døgnbehandling	Døgnbehandling med henblik på stoffrihed eller stabilisering

Der arbejdes med individuelt tilpassede og relevante temaer under behandlingsforløbet. Som udgangspunkt stilles der således krav til konkretisering af behandlingsplanens temaer.

Under 18 år

Den sociale behandling for unge, der bruger rusmidler, hviler på U18-Modellen, og er et samarbejde mellem Ungeenheden, Familieafdelingen og Rusmiddelcentret. Desuden er Rusmiddelcentret tovholder på U18 rekrutteringsnetværket (samarbejdet om rusmiddelkultur, forebyggelse og tidlig opsporing mellem ungdomsuddannelse, klubber, SSP, Familieafdelingen, Ungeenheden og Gladsaxe Rusmiddelcenter).

I Rusmiddelcentret findes følgende behandlingstilbud:

- U18 som bærende metode
- Råd og vejledning (1-2 samtaler)
- Udredning (1-8 samtaler)
- Behandling (6-12 måneder)
- Anonym rådgivning (1-2 samtaler)
- Udvidet råd og vejledning (5-8 samtaler)

Voksenområdet

Den sociale behandling for stofmisbrug på voksenområdet består af:

- Indskrivningsfasen (udfærdigelse af ASI, social anamnese og behandlingsplan samt tilbud om screening for dobbeltbelastning og lægesamtale)
- Behandling rettet mod borgerens eventuelle ambivalens samt personlige mål herunder ønsket stofpolitik (stoffrihed eller reduktion)
- Familieorienteret behandling
- Dobbeltfokuseret behandlingstilbud
- Sundhedsfaglig behandling herunder substitutionsbehandling
- Visitation til ambulant, dag- og døgnbehandling
- Koordinering af behandlingstilbud med borgerens eventuel øvrige indsatser i kommunen eller regionen
- Pårørendetilbud herunder gruppetilbud til børn og unge med forældre, der bruger rusmidler

For en nærmere beskrivelse af de forskellige tilbud inden for den sociale stofmisbrugsbehandling, se afsnit 5.

3.2.1 Substitutionsbehandling

Substitutionsbehandling tilbydes sideløbende med den sociale behandling.

Gladsaxe Kommune har en målgruppe af borgere, der har behov for længerevarende medicinsk behandling. Substitutionsbehandling er en veldokumenteret medicinsk behandling af opioid-afhængighed. Medicinen virker ved, at stoftrangen mindskes.

Substitutionsbehandlingen indgår som en del af den samlede behandlingsindsats, idet den skal understøtte den sociale indsats. Den medicinske behandling er reguleret efter Sundhedslovens § 142.

Gladsaxe Rusmiddelcenter har daglig åben for medicinudlevering, og det er muligt at afhente gratis injektionsværktøj og prævention i medicinudleveringen.

Det sundhedsfaglige team består af læger, sygeplejerske og social- og sundhedsassistenter.

Der kan i særlige tilfælde udleveres medicin andre steder end på Rusmiddelcentrets adresse. Det vil typisk være i forbindelse med svær sygdom og da foregå i eget hjem. Visitation til denne ordning forudsætter en godkendelse i Rusmiddelcentrets visitationsudvalg.

3.2.2 Kvalitetskrav til ekstern dag- og døgnbehandlingstilbud

Alle borgere får udarbejdet en konkret og individuel helhedsorienteret behandlingsplan, som er målrettet den enkeltes ønsker og behov for behandling. Dette gælder ligeledes borgere med ønsker og behov for en højere intensitet end ambulans behandling. Gladsaxe Kommune kan på baggrund af en konkret rusmiddelfaglig vurdering henvise til godkendt offentlig eller privat ekstern dag- og døgnbehandling i henhold til Tilbudsportalen.

For at sikre højest mulig kvalitet i behandlingen stiller Gladsaxe Kommune krav til leverandørerne. Kvalitetskravene dækker hele behandlingen, herunder rammer og indhold samt det værdigrundlag, behandlingen bygger på. I Gladsaxe Kommune indgår vi en behandlingskontrakt med vores leverandører for at sikre nedenstående krav efterleves.

Krav til behandlingstilbud.

Behandlingstilbuddet skal:

- Være godkendt på Tilbudsportalen i henhold til Servicelovens § 101 og § 107
- Samarbejde med henblik på, at borgeren kan udsluses til mindre indgribende foranstaltning hurtigst muligt
- Udarbejde og fremsende løbende status og afslutningsstatus. Derudover stilles krav om beskrivelse af behandlingsindsatser og borgerens progression og fremtidige arbejdsplaner
- Orienter Gladsaxe Rusmiddelcenter ved uplanlagt ophør
- Umiddelbart informere Gladsaxe Rusmiddelcenter i tilfælde af, at der sker ændringer på behandlingstilbuddet, som kan påvirke kvaliteten af tilbuddet generelt og/eller den enkelte borgers behandlingsplan

Gladsaxe Rusmiddelcenter fører individuelt personrettet tilsyn for at sikre, at borgeren modtager den aftalte behandling. Opfølgning ved statusmøder sker midtvejs i forløbet og senest efter tre måneder. Ved længere forløb vurderes behov for opfølgning i det enkelte tilfælde.

Visitation til døgnbehandling forudsætter som regel at behandlingsmuligheder indenfor tilbud af lavere intensitet er afprøvet og udtømte.

3.3 Behandlingssystemets tilbud til særlige grupper

Målgruppen i det følgende omfatter alle borgere med stofmisbrug, der har brug for en særlig behandlingsmæssig og/eller social indsats.

3.3.1 Behandling til borgere med stofmisbrug og samtidigt alkoholmisbrug

Gladsaxe Rusmiddelcenter yder en helhedsorienteret behandlingsindsats. I situationer hvor borgeren har et behandlingskrævende stofmisbrug samtidig med et behandlingskrævende alkoholmisbrug, vil indsatsen blive koordineret og foregå samtidigt.

3.3.2 Behandling til gravide borgere med stofmisbrug og borgere med stofmisbrug med børn

Brug af rusmidler påvirker hele familielivet. Borgere som har familie og/eller er gravid, tilbydes et specialiseret familieorienteret behandlingsforløb, hvor partneren, børn, familie og professionelt netværk inddrages.

Behandlingen har følgende formål:

- At motivere og støtte borgeren i at skabe en adfærdsændring
- At forbedre samspillet i borgerens familie
- At mindske indvirkningen af borgerens misbrug på borgerens familiemedlemmer, herunder børn
- At medvirke til tidlig indsats overfor borgerens børn – herunder ufødte børn

Gladsaxe Kommune ønsker at rette særlig opmærksomhed mod gravide, der bruger rusmidler. Gladsaxe Rusmiddelcenter tilbyder, som et element i behandlingstilbuddet, at indgå kontrakt om tilbageholdelse i døgnbehandling af den gravide i forbindelse med aktivt misbrug af stoffer og/eller alkohol.

Gravide med brug af rusmidler opfordres til at kontakte Familieambulatoriet i Region Hovedstaden, og der indledes samarbejde med Gladsaxe Familieafdeling med henblik på bedst mulig støtte til moderen, familien og det ufødte barn.

Gladsaxe Rusmiddelcenter hjælper gerne med at tage kontakt til Familieambulatoriet – og har også mulighed for at ledsage den gravide til møde på Familieambulatoriet.

Når der er hjemmeboende børn af borgere med rusmiddelbrug, tages der altid initiativ til et samarbejde med Familieafdelingen.

3.3.3 Behandling af unge borgere under 18 år

Gladsaxe Rusmiddelcenter tilbyder anonym rådgivning og længerevarende rådgivnings- eller behandlingsforløb, hvor unge under 18 år kan få hjælp til at gøre noget ved deres forbrug af hash og andre rusmidler. Behandlingen sker i henhold til U18-Modellen.

Som ung kan du få en til to anonyme samtaler, hvis du er under 18 år og bor i Gladsaxe Kommune. Har du brug for flere samtaler, skal dine forældre give tilladelse til, at vi taler med dig igen.

3.3.4 Rådgivning til forældre m.fl. til borgere med stofmisbrug under 18 år

Gladsaxe Rusmiddelcenter tilbyder rådgivning til forældre, der er bekymrede for deres barns trivsel i forbindelse med brug af illegale rusmidler og/eller alkohol. Rusmiddelcentret afholder kurser for forældre, der ønsker viden om unge og rusmidler.

Hvis dit barn er under 18 år, kan vi tilbyde den unge en til to anonyme samtaler uden, at du bliver inddraget. Hvis dit barn efter det anonyme forløb ønsker at fortsætte med flere samtaler, er det nødvendigt, at du giver tilladelse til, at vi taler videre med dit barn.

Rådgivningen kan også være en nænsom brobygger til behandlingssystemet, hvis dit barn har skadeligt brug af rusmidler, men ikke umiddelbart vil i behandling.

3.3.5 Rådgivning til pårørende

Gladsaxe Rusmiddelcenter tilbyder et pårørendekursus, hvor alle pårørende til borgere, der bruger rusmidler kan deltage. Tilbuddet henvender sig også til pårørende, hvor deres pårørende ikke er indskrevet i Gladsaxe Rusmiddelcenter. Kurset berører de udfordringer, der er ved at have en pårørende, der bruger rusmidler. Undervisningen foregår i grupper. Kurset består af to undervisningsgange og efterfølgende mulighed for seks gruppesessioner med professionel gruppeleder. Kurset og gruppesessionerne kører flere gange årligt.

3.3.6 Behandling af borgere med både stofmisbrug og psykiske lidelser

Rollefordelingen mellem kommune og region fastsættes i sundhedsaftalen 2015-2018.

Kommunen afviser ikke at udrede eller behandle en borger, der henvender sig med et ønske om stofmisbrugsbehandling, med den begrundelse, at borgeren har en psykisk lidelse. Ligeledes må den regionale behandlingspsykiatri ikke afvise at udrede eller behandle en borger med en behandlingskrævende psykisk lidelse med den begrundelse, at borger har et stofmisbrug.

Gladsaxe Rusmiddelcenter screener for dobbeltbelastning, og kan ved indikation på psykisk lidelse henvise til samtale med psykiater med henblik på etablering af samarbejde med Region Hovedstaden eller privatpraktiserende psykiater.

Der kan udarbejdes individuelle koordinerede indsatsplaner for borgere, der bruger rusmidler og samtidig har svære psykiske lidelser.

3.3.7 Behandling til udviklingshæmmede stofmisbrugere

Den primære støtte, omsorg og behandling af udviklingshæmmede med et rusmiddelbrug varetages i forbindelse med den samlede indsats i forhold til funktionsnedsættelsen. Ofte vil dette betyde, at indsatsen leveres af det personale, der i øvrigt er tilknyttet indsatsen i forhold til den udviklingshæmmede.

Arbejdet med udviklingshæmmede er en specialiseret opgave. For at kunne profitere af rusmiddelbehandlingen kræver det, at borgeren er i stand til at reflektere og arbejde kognitivt med den forandringsproces, vedkommende skal igennem. Borgere, der er udviklingshæmmede, vil have vanskeligt ved at indgå i et behandlingsforløb i Gladsaxe Rusmiddelcenter.

Ved henvendelse fra udviklingshæmmede misbrugere eller institutionstilbud kan Gladsaxe Rusmiddelcenter yde rådgivning og vejledning med baggrund i borgerens sociale færdigheder og kognitive funktionsniveau i tæt samarbejde med eventuelle øvrige instanser.

3.3.8 Særlige forhold

Der kan være situationer, hvor det vurderes, at mulighederne for rusmiddelbehandling er udtømte. Her anbefales borgeren at søge anden hjælp for at undgå helbredsmæssige skader. Det kan ske gennem

eksempelvis samarbejde med egen læge, eventuelt suppleret med Gladsaxe Kommunes tilbud på det sundhedsfaglige område og opsøgende medarbejdere.

3.4 Monitorering af indsatsen

Rusmiddelområdet styres af en overordnet fireårig sundhedspolitik, hvortil der udarbejdes toårige handleplaner på udvalgte temaer. På Rusmiddelområdet følges der løbende op via lokalt udvalgte indsatser under Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke, regulering af lovgivning, Ankestyrelsens principafgørelse og endelig tilsyn fra henholdsvis Socialtilsyn og Styrelsen for Patientsikkerhed.

I den sociale stofmisbrugsbehandling monitoreres indsatserne derudover blandt andet via:

- ASI og eventuel efterfølgende follow-up
- Stofmisbrugsdatabasen (SMDB)
- Løbende statusskrivelser
- Reviderede individuelle behandlingsplaner ved behov og minimum hver sjette måned
- Statusskrivelse ved visitation til andet tilbud
- Ved substitutionsbehandling yderligere lægelig gennemgang minimum hver sjette måned

4. Klageadgang

Du har som borger altid mulighed for at gå til din case manager i Gladsaxe Rusmiddelcenter, hvis du er utilfreds med din rusmiddelbehandling. Rusmiddelcentret er desuden forpligtet til at vejlede dig om, hvordan man klager, og hvem klagen skal rettes til. Familie, venner eller en evt. værge vil også kunne hjælpe dig med at udarbejde en klage.

4.1 Klageadgang i forbindelse med visitationen

Hvis du er uenig i den afgørelse, som Gladsaxe Rusmiddelcenter har truffet om behandlingen, kan du klage. Dette gælder også, hvis du har fået afslag på behandlingen, eller hvis tidsfristen på de 14 dage ikke er overholdt.

Klager over den sociale behandling skal sendes til det Gladsaxe Rusmiddelcenter. Klagen skal sendes senest 4 uger efter modtaget afgørelse om visitation, hvis det er visitationen, der er klagepunktet.

4.1.1 Ankestyrelsen

Får du ikke medhold i klagen, skal Gladsaxe Rusmiddelcenter genbehandle din ansøgning, og fastholdes afgørelsen sendes klagen videre til Ankestyrelsen og orientere dig om dette. Klagen har ikke opsættende virkning, hvilket betyder, at den først truffne afgørelse er gældende indtil denne eventuelt ændres af Ankestyrelsen.

Ankestyrelsen
Ankestyrelsen 7998 Statsservice
T: 33 41 12 00
E: ast@ast.dk
Sikker mail: sikkermail@ast.dk

Klagevejledning findes på:
<https://ast.dk/for-borgere-med-en-klagesag/din-sag-i-ankestyrelsen>

Retningslinjer for klager til Ankestyrelsen kan findes på www.ast.dk.

4.2 Klageadgang vedrørende den medicinske behandling

Klager over den medicinske behandling skal sendes til Gladsaxe Rusmiddelcenter, som videreformidler klagen til Patientombuddet. Du skal være opmærksom på, at du kun kan klage over givet behandling. Det er altså ikke muligt at klage over behandling, som ikke tilbydes. Du kan også sende klagen direkte til:

Styrelsen for Patientsikkerhed
Finsensvej 15
2000 Frederiksberg
T: 72 28 66 00
E: pob@patientombuddet.dk

Klagevejledning findes på:
<https://stpk.dk/da/behandling/klag-over-sundhedsfaglig-behandling>

Retningslinjer for klager til Styrelsen for Patientsikkerhed kan findes på: www.stps.dk

4.3 Klageadgang vedrørende utilfredshed over personalet

Klager over personalet eller dets opførelse skal sendes til Gladsaxe Rusmiddelcenters centerleder.

Gladsaxe Rusmiddelcenter

T: 39 57 39 00

E: rusmidler@gladsaxe.dk

4.5 Klageadgang vedrørende beregning af egenbetaling

Hvis man er uenig i den afgørelse, som Gladsaxe Rusmiddelcenter har truffet om egenbetaling i forbindelse med døgnophold eller bofællesskab i henhold til servicelovens §§ 101 og 107, kan der klages.

Klagen over egenbetaling skal sendes til Gladsaxe Rusmiddelcenter.

Hvis der ikke gives medhold i klagen, skal Gladsaxe Rusmiddelcenter sende klagen videre til Ankestyrelsen og orientere klageren om dette.

Ankestyrelsen

7999 Statsservice

E: ast@ast.dk

Sikker mail: sikkermail@ast.dk

4.6 Borgerrådgiveren

Der er mulighed for at klage til Gladsaxe Kommunes borgerrådgiver. Borgerrådgiveren tager sig særligt af klager over kommunes sagsbehandling, personalets adfærd eller personalets udførelse af praktiske opgaver. Borgerrådgiveren kan også behandle klager, der vedrører diskrimination.

Gladsaxe Kommunes Borgerrådgiver

E: borgerraadgiver@gladsaxe.dk

T: 39 57 69 00

Borgerrådgiveren forholder sig til, hvordan vi som myndighed forvalter vores sagsbehandling, og har ikke mulighed for at træffe en afgørelse.

5. Indsatsbeskrivelser for tilbud i den sociale stofmisbrugsbehandling

Den individuelle sociale stofmisbrugsbehandling kan tilpasses det aktuelle behov ved at inddele behandlingen i forskellige intensiteter, jf. Socialstyrelsens Nationale Retningslinjer – for den sociale stofmisbrugsbehandling, 2016.

Princippet bag opdelingen af behandlingsintensiteten er, at en mere indgribende og intensiv behandling som udgangspunkt kun tilbydes, når den mindre indgribende behandlingsindsats ikke skønnes tilstrækkelig, eller har vist sig ikke tilstrækkelig.

Intensitet af behandlingen	
Ad hoc	Tilbud om kontakt/samtaler op til to gange om måneden
Ambulant behandling	Ydelse mindst to gange om måneden og højst otte gange om måneden
Dagbehandling	Ydelse mere end otte gange om måneden i ambulant regi
Døgnbehandling	Døgnbehandling med henblik på stoffrihed eller stabilisering

Gladsaxe Rusmiddelcenter har derudover følgende indsatsbeskrivelser til henholdsvis de under og over 18-årige.

Unge under 18 år	
Målgruppe	<p>Målgruppen er unge under 18 år, der har et behandlingskrævende brug af illegale rusmidler og/eller alkohol.</p> <p>Der ydes en særlig indsats for unge under 18 år (efter U18- Modellen). Forældre skal give samtykke for den unges indskrivning i Rusmiddelcentret.</p> <p>U18 tilbuddet gives i et samarbejde mellem Familieafdelingen eller Ungeenheden i Gladsaxe Kommune. Afhængig af den unges alder er Familieafdelingen eller Ungeenheden myndighedsansvarlige for unge under 18 år i Gladsaxe Kommune.</p> <p>Behandlingen varetages af Gladsaxe Rusmiddelcenter.</p>
Åbningstider	<p>Mandag - onsdag: kl. 9.00 – 14.00 Torsdag: kl. 9.00 – 18.00 Fredag: kl. 9.00 – 14.00</p> <p>Der kan tilbydes tider udenfor almindelig åbningstid efter individuel aftale</p>
Indsatser	<ul style="list-style-type: none">Behandlingsplanlægning, hvor den unges mål er styrende for behandlingsindsatsen

	<ul style="list-style-type: none"> • Ambulante samtaler ved behandler, 1-2 gange hver 14. dag • Gruppetilbud • Støttemodul (fysisk træning og mindfulness) • Psykologisk screening og vurdering • Forældresamtaler • Koordinerende samarbejde med andre instanser omkring den enkelte unge • Tilbud om lægesamtale inden indskrivning • Lægesamtaler som en del af behandlingsforløbet • Ved særlige tilfælde medicinordination og udlevering • Sundhedssamtaler (psyko-edukation, søvn, kost, motion, prævention mv.)
Metoder	<ul style="list-style-type: none"> • U18-Modellen som bærende metode • Dobbeltfokuseret behandling • Kognitiv behandling • Motiverende samtale (MI) • Systemisk, løsningsfokuseret • Familieorienteret behandling
Varighed og mødefrekvens	<p>Ambulant misbrugsbehandling er defineret som socialfaglig behandling 2-8 gange pr. måned.</p> <p>Unge under 18 år indkaldes typisk til samtale 1 gang pr uge</p> <p>Samtalebehandlingen suppleres med psykologforløb, lægesamtaler og sundhedssamtaler ved sygeplejerske, hvis det indgår i behandlingsplanen.</p> <p>Der vil være løbende samarbejds møder, statusmøder mv.</p>
Samarbejde & brobygning til andre indsatser/myndigheder	<p>Der arbejdes helhedsorienteret omkring den unges samlede situation. Relevante samarbejdspartnere inddrages eksempelvis sagsbehandler, pårørende, kontaktpersoner, kriminalforsorgen, ungdomsuddannelse, psykiatrien.</p> <p>Gladsaxe Familieafdeling eller Gladsaxe Jobcenter er myndighedsansvarlige i sagen.</p>

Voksne over 18 år med/uden substitutionsbehandling	
Målgruppe	Målgruppen er voksne over 18 år, der har et behandlingskrævende brug af illegale rusmidler og eventuelt alkohol.
Åbningstider	Mandag - onsdag: kl. 9.00 – 14.00 Torsdag: kl. 9.00 – 18.00 Fredag: kl. 9.00 – 14.00 Der kan tilbydes tider udenfor almen åbningstid efter individuel aftale
Indsatser	<ul style="list-style-type: none"> • Behandlingsplanlægning, hvor borgerens mål i samråd med den faglige vurdering er styrende for hvilke elementer, der indgår i behandlingsindsatsen • Ambulante individuelle samtaler ved behandler, 1 gang hver 14. dag • Visitation til ambulans, dag- og døgnbehandling • Varieret række af gruppetilbud • Støttemodul (fysisk træning og mindfulness) • Psykologisk screening og vurdering • Samtale med psykiater med henblik på eventuel henvisning til Region Hovedstaden • Familieorienteret behandling • Pårørendetilbud herunder gruppetilbud til børn og unge med forældre, der bruger rusmidler • Samarbejde med andre instanser omkring den enkelte borger • Kortere traumeforløb med henblik på at kunne indgå i rusmiddelbehandling (visiteret ydelse) • Individuel Mestring og Recovery (visiteret ydelse) • En til tre krisesamtaler i særlige tilfælde (visiteret ydelse) • Lægesamtaler som en del af behandlingsforløbet • Medicinordination og udlevering • Vaccinationer for særlige grupper • Sundhedssamtaler (psyko-edukation, søvn, kost, motion, prævention mv.) • Substitutionsbehandling, jf. SUL § 142
Metoder	<ul style="list-style-type: none"> • Dobbeltfokuseret behandling • Kognitiv behandling • Motiverende samtale (MI) • Systemisk, løsningsfokuseret • Familieorienteret behandling
Varighed og mødefrekvens	Ambulant misbrugsbehandling er defineret som socialfaglig behandling 2-8 gange pr. måned. Borgere tilbydes typisk én individuel samtale hver 14. dag, men med mulighed for deltagelse i Rusmiddelcentrets øvrige tilbud.

	<p>Samtalebehandlingen suppleres med psykologforløb, lægesamtaler og sundhedssamtaler ved sygeplejerske, hvis det indgår i behandlingsplanen.</p> <p>Der vil være løbende samarbejds møder, statusmøder mv.</p>
Samarbejde & brobygning til andre indsatser/myndigheder	<p>Der arbejdes helhedsorienteret omkring borgerens samlede situation. Relevante samarbejdspartnere inddrages eksempelvis sagsbehandler, pårørende, kontaktpersoner, kriminalforsorgen, psykiatrien.</p> <p>Der tages altid initiativ til samarbejde med Familieafdelingen når der er hjemmeboende, mindreårige børn samt ved graviditet. Ligeledes tilbydes gravide kontrakt om tilbageholdelse.</p>

Indsatser til særlig udsatte grupper og gravide	
Målgruppe	Målgruppen er voksne over 18 år, der har et behandlingskrævende brug af illegale rusmidler og eventuelt alkohol.
Åbningstider	Som beskrevet til voksne over 18 år, overstående
Indsatser	<p>Som beskrevet til voksne over 18 år, overstående</p> <p>Denne målgruppe modtager en særlig håndholdt indsats for at sandsynliggøre ophør/reduktion af rusmidler med særlig på den koordinerede indsats.</p> <p>Når relevant vil moren tilbydes et døgnophold med mulighed for tilbageholdelse, jf. servicelovens § 101, jf. lovbekendtgørelse nr. 972 af 08/08/2017.</p> <p>Der vil initieres et tæt samarbejde med Familieafdeling, Familieambulatoriet og andre relevante instanser med henblik på koordinering af indsatser.</p>
Metoder	Som beskrevet til voksne over 18 år, overstående
Varighed og mødefrekvens	Ambulant misbrugsbehandling er defineret som socialfaglig behandling 2-8 gange pr. måned.
Samarbejde & brobygning til andre indsatser/myndigheder	<p>Som beskrevet til voksne over 18 år, overstående.</p> <p>Der tages altid initiativ til samarbejde med Familieafdelingen når der er hjemmeboende, mindreårige børn samt ved graviditet. Ligeledes tilbydes gravide kontrakt om tilbageholdelse.</p>

Anonym stofmisbrugsbehandling, jf. SEL § 101a	
Målgruppe	<p>Målgruppen voksne over 18 år, der har et behandlingskrævende brug/misbrug af illegale rusmidler og eventuel alkohol.</p> <p>Kriterierne for at være i målgruppe er, at man ikke kan have andre sociale problemer udover stofmisbruget/bruget. Det vil sige, at borger skal være selvforsørgende samt have en bolig, og ikke efterspørge substitutionsbehandling eller have en psykisk lidelse, som kræver behandling.</p>
Åbningstider	<p>Mandag - onsdag: kl. 9.00 – 14.00 Torsdag: kl. 9.00 – 18.00 Fredag: kl. 9.00 – 14.00</p> <p>Der kan tilbydes tider udenfor almindelig åbningstid efter individuel aftale</p> <p>Anonym telefon: 25 16 97 84</p>
Indsatser	<ul style="list-style-type: none"> • Gruppebehandling med en varighed a ti sessioner • Hvis der ikke udbydes relevant gruppebehandling kan borger tilbydes ti individuelle samtaler med udgangspunkt i den kognitive model
Metoder	<ul style="list-style-type: none"> • Kognitiv behandling • Motiverende samtale (MI)
Varighed og mødefrekvens	Som udgangspunkt én ugentlig kontakt i ti uger
Samarbejde & brobygning til andre indsatser/myndigheder	Gladsaxe Rusmiddelcenter har samarbejdsaftale med Ballerup Kommunes behandlingssted Brydehuset, hvor den anonyme behandling kan finde sted, jf. servicelovens § 101a, stk. 2.

5.1 Regler for betaling af kost og logi ved midlertidigt ophold i boformer efter SEL § 107

I forbindelse med den sociale stofmisbrugsbehandling, kan der forekomme udgifter til kost og logi, som borgeren selv skal betale en del af.

Hvis Gladsaxe Rusmiddelcenter bevilliger en døgnbehandling eller plads i bofællesskab i forbindelse med udslusning fra døgnbehandling efter Servicelovens § 101 og opholdet efter Servicelovens § 107, vil borgeren som udgangspunkt skulle betale en andel af opholdet pris, jf. Bekendtgørelse nr. 1387 af 12.december 2006 i lov om social service.

Ved fastsættelse af opholdsbetalingens beløbsstørrelse foretages en individuel beregning byggende på det aktuelle forsørgelsesgrundlag og økonomiske dokumenterede forpligtigelser. Det betyder, at to borgere kan komme til at betale forskellige beløb for ophold i den samme boform. Opholdsbetaling kan maksimalt komme til at svare til den faktuelle udgift på behandlingsstedet, og der beregnes som udgangspunkt ikke egenbetaling for logi, hvis borgeren har egen bolig.

Det er en forudsætning, at opholdsberegningen foretages inden opholdet påbegyndes og betales under hele opholdet, for at kunne benytte boformen i forbindelse med den sociale behandling for stofmisbrug. Gladsaxe Kommune kan vælge at afslutte opholdet i boformen såfremt, der ikke betales det beregnede beløb.

Der er tale om en afgørelse, som borgeren kan klage over, jf. afsnit 4.5

6. Referencer

Links til lovgrundlag og referencer på området:

Bekendtgørelse af sundhedsloven; nr. 191 af 28/02/2018.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=199871>

Bekendtgørelse om kvalitetsstandard for social behandling for stofmisbrug efter § 101 i lov om social service; nr. 430 af 30/04/2014.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=162836>

Bekendtgørelse om Lov om Social Service; nr. 1114 af 30/08/2018.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=202239>

Bekendtgørelse af lov om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=187171>

Bekendtgørelse om betaling for botilbud m.v. efter servicelovens kapitel 20 samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter § 108; nr. 1387 af 12/12/2006
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=20748>

Gladsaxe Kommunes Sundhedspolitik 2015-2018
<https://www.gladsaxe.dk/Files//Files/SSF/Sundhed-og-frivillighed/Sundhedspolitik-2015-2018-web.pdf>

Individuel Mestring & Recovery, manual del 1: Region H, Psykiatri. 2013

Nationale retningslinjer - for den sociale stofmisbrugsbehandling 2016:
<https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/retningslinjer-for-den-sociale-stofmisbrugsbehandling>

Sundhedsaftalen 2015-2018: Samarbejdsaftale om voksne borgere med psykisk sygdom:
<https://www.brk.dk/Borger/sundheds sygdom/patientfor%C3%B8b/Documents/Samarbejdsaftale%20om%20voksne%20borgere%20med%20psykisk%20sygdom.pdf>

Vejledning til læger, der behandler opioidafhængige patienter med substitutionsmedicin 2017:
<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2017/vejledning-til-laeger,-der-behandler-opioidafhaengige-patienter-med-substitutionsmedicin>

Vejledning om ordination af afhængighedsskabende lægemidler; nr. 9166 af 19/03/2018.
<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=200176>

U18-Modellen: Aarhus Kommune, Ungdomscentret. Aarhus. 2015

WHO ICD-10 (Internationale Classification and Disease – Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser – Klassifikation og diagnostiske kriterier 2009, 1. udgave. 15.reviderede oplag. Mundksgaard, København